

Nr 385.

Av herr **Lundqvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 180, angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 180 har föreslagits, att riksdagen skulle anvisa

dels till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet ett reservationsanslag av 1,800,000 kr.,

dels ock till ordnande av signalregementets förläggning å Lilla Frösunda ett reservationsanslag av 3,000,000 kr.

Av den redogörelse, som i propositionen lämnas rörande Stockholmstruppernas förlägningsfråga, framgår, å ena sidan, att tanken på en utflyttning av dessa trupper till Järvafältet är gammal men å andra sidan att vid de närmare överväganden och utredningar, som på sistone skett, betänkligheter på vissa håll yppats emot en utflyttning till Järvafältet av den samlade Stockholmsgarnisonen liksom också att delade meningar göra sig gällande hos de militära myndigheterna i fråga om var på fältet eller i dess närhet de skilda förbanden lämpligast böra förläggas.

Klart och tydligt framgår av den verkställda utredningen, att hela denna förlägningsfråga kommit i ett väsentligt förändrat läge genom statsmakternas beslut att till Barkarby förlägga Svea flygflottilj och att för detta ändamål taga i anspråk vissa markområden, tillhörande Järvafältet. Det intrång i övningsterrängen, som därmed redan skett, har uppenbarligen medfört nackdelar ur övningssynpunkt. Även möjligheterna att här ute åstadkomma lämpliga förläggningar för de olika garnisonsförbanden synas emellertid genom denna permanenta flygförläggning ha allvarligt förminskats.

Jag tillåter mig i sistnämnda hänseende hänvisa till vissa uttalanden av *chefen för försvarsstaben* i dennes i propositionen återgivna yttrande i nu föreliggande spörsmål. Så säges där bl. a., att det är »tydligt, att den nu tänkta förläggningen av garnisonen icke är gynnsam». En betydande förbättring skulle emellertid ernås, »därest åtminstone vissa förband erhöles förlägningsplatser närmare den nordvästra delen av övningsfältet». I försvarsstabschefens yttrande framhävas vidare olägenheterna ur övningssynpunkt av att med de förlägningsplatser, som föreslagits för Svea livgarde, Livregementet till häst och Svea artilleriregemente, dessa truppförband måste för att uppnå lämplig terräng för huvuddelen av övningarna passera över synnerligen livligt trafikerade kommunikationsleder. »Nackdelarna härav bliva sannolikt så avsevärda, att de komma att nödvändiggöra anordnandet av korsningar i annat plan än ifrågavarande förbindelseleder», framhåller försvarsstabschefen, som fortsättningsvis anför bl. a. följande:

»Helt annorlunda skulle dessa förhållanden gestalta sig, därest t. ex. endast ett av de tre nu berörda förbanden förlades i sydöstra delen av fältet och de två övriga längre nordväst ut på från varandra skilda platser. Även därvid synes möjlighet finnas att bibehålla ett så stort antal fältskjutningsområden obeskurna, att godtagbara utbildningsmöjligheter i detta hänseende alltjämt kunna föreligga. En förläggning på antytt sätt erbjuder därjämte den fördelen, att luftskyddspunkterna bättre kunna beaktas.

Det är mycket möjligt, att en sådan förläggning i och för sig skulle medföra större kostnader än den föreslagna i fältets sydöstra del. När jämförande utredningar beträffande kostnaderna icke föreligga, är det dock svårt att för närvarande uttala sig härom. Det är emellertid tydligt, att kostnadsfrågan bör ses i ett större sammanhang, varvid måste uppmärksammas den tänkbara framtida utvecklingen av den civila bebyggelsen i anslutning till Järvafältet. Under de sista decennierna har denna bebyggelse alltmer trängt inpå och börjat kringgärda övningsområdet. De möjligheter, som tidigare stått till buds att utom själva övningsfältet intaga utgångslägen m. m. för övningar, ha sålunda efter hand alltmer beskurits. Det synes troligt, att en fortsatt utveckling i denna riktning är att befara, och att småningom krav även komma att resas på ianspråktagande av delar av övningsfältet för civila byggnadsändamål, även om den 1936 antagna regionplanen för Stockholm med omnejd icke beräknar någon framtida bostadsbebyggelse på Järvafältet. Under alla omständigheter synes försiktigheten bjuda, att man icke bortser från möjligheten av en sådan utveckling, när det såsom här gäller att fatta beslut, vars konsekvenser sträcka sig lång tid framåt. Då det vidare är sannolikt, att en ökad civil bebyggelse främst kommer att eftersträvas inom de delar av området, som ligga närmast Stockholm, föreligger otvivelaktigt viss fara för att övningsmöjligheterna för förband, vilka förlagts just till denna del av övningsfältet, komma att i framtiden bliva försämrade. Det kan därför ifrågasättas, om det icke, med tanke på den framtida utvecklingen, vore fördelaktigast att redan nu söka förläggingsplatser, åtminstone för vissa förband, i anslutning till det nuvarande fältets nordliga delar ävensom att vidtaga åtgärder för fältets utökande med härför erforderliga områden ävensom med de ännu obebyggda områdena mellan den norra gränsen och trakten av Ed. Det förefaller icke osannolikt, att en sådan utvidgning skulle kunna finansieras genom en fransäljning av sådana områden i de sydligare delarna, vilka i sådant fall ur övningssynpunkt vore mindre nödvändiga att bibehålla.

Såsom framgår av det anförda, anser jag mig nödgad att uttala vissa betänkligheter rörande förslaget fastställande i dess nuvarande form. Därest en kompletterande utredning av frågan omöjliggör den i och för sig behövliga snara utflyttningen av garnisonens truppförband, vill jag dock icke motsätta mig en lösning i huvudsak enligt det uppgjorda förslaget.»

Försvarfsabschefen har tillstyrkt slutligt fastställande av signalregementets förläggning till Lilla Frösunda. I fråga om *samtliga* övriga truppförband och anstalter har han uttalat sig för ytterligare utredning, varvid han emellertid, trots därmed förenade olägenheter, förklarar sig icke vilja »motsätta sig det föreliggande förslaget fastställande, därest omständigheterna icke medgäve fortsatt utredningsarbete; dock syntes böra övervägas, om icke beslutet beträffande Livregementet till häst i varje fall kunde uppskjutas, till dess undersökning verkställts ang. möjligheterna att ordna detta förbands förläggningsfråga på annat sätt än som nu föreslagits.»

Då det nu gäller att för långa tider framåt ordna den ur olika synpunkter ömtåliga förläggningen av hela Stockholms garnison, måste det anses angeläget, att, innan statsmakterna gå att fatta definitivt beslut i denna fråga, så ingående och allsidiga utredningar verkställts, att ingenting kan sägas ha uraktlåtits för att finna den ur olika synpunkter bästa möjliga lösningen såväl i vad gäller den samlade förläggningen som i fråga om varje enskilt förbands placering. Ej minst det tidigare beslutet om Svea flygflottiljs förläggning till Barkarby synes starkt tala för att här gå fram med stor föränsksamhet.

Jag vill ingalunda förneka, att såväl departementschefen som arméförvaltningens fortifikationsstyrelse samt de myndigheter, som anslutit sig till denna senares förslag, anfört goda skäl för sin uppfattning och sina förslag. Ingen lär emellertid kunna bestrida, att jämväl vad chefen för försvarsstaben anfört förtjänar det allvarligaste övervägande och därför även starkt talar för en omprövning av frågan, delvis även från nya utgångspunkter.

Med det utredningsarbete, som redan fullgjorts, lär ett tillmötesgående av försvarsstabschefens önskemål om ytterligare utredning, i vad förslaget icke gäller signalregementets förläggning, icke behöva föranleda något längre uppskov eller »äventyra en snar utflyttning av garnisonens truppförband». De fortsatta utredningarna synas böra kunna vara avslutade så, att ärendet på nytt kan framläggas för riksdagen redan i början av år 1939.

Enligt mitt förmenande vore det på grund av vad ovan anförts önskvärt, om riksdagen i år rörande *signalregementets förläggning* — i vilken fråga full enighet råder — fattade definitivt beslut på sätt Kungl. Maj:t föreslagit men att riksdagen beträffande *förläggningsfrågan i övrigt* avslope Kungl. Maj:ts förslag och hemställde om ytterligare utredning och nytt förslag i ärendet till 1939 års riksdag.

Jag tillåter mig alltså hemställa,

att riksdagen i anledning av prop. nr 180 ville besluta
dels att till *ordnande av signalregementets förläggning å Lilla Frösunda* anvisa begärt reservationsanslag av 3,000,000 kronor,

dels, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i övrigt, hos Kungl. Maj:t hemställa om fortsatt utredning rörande förläggningen av övriga stockholmstrupper och om framläggande av nytt förslag härutinnan till 1939 års riksdag.

Stockholm den 14 mars 1938.

R. Lundqvist.

